

Βίος Αγίων Κυρίλλου και Μεθόδιου Φωτιστών των Σλάβων

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Συναξαριακές Μορφές](#)

Εικόνα του βούλγαρου αγιογράφου Zahari Zograf (1810 - 1853 μ.Χ.) που βρίσκεται στο μοναστήρι Troyan (1848 μ.Χ.)-Πηγή: saint.gr

Οι Άγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος Φωτιστές των Σλάβων τιμούνται στις 11 Μαΐου

Οι Άγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος, κατά κόσμον Κωνσταντίνος και Μιχαήλ, ήταν παιδιά του δρουγγάριου στρατιωτικού διοικητού Λέοντος και γεννήθηκαν στην Θεσσαλονίκη.

Ο Κωνσταντίνος γεννήθηκε περί το 827, ενώ ο μεγαλύτερος αδελφός του Μιχαήλ το 815. Είχαν δε άλλα πέντε αδέλφια. Ο Κωνσταντίνος ήταν ο μικρότερος και είχε μεγάλη

επιμέλεια στα γράμματα. Παιδί ακόμη, είχε διαβάσει τα έργα του Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου και είχε γράψει ύμνο προς τιμήν του. Τα χαρίσματά του τα πρόσεξε

ο λογοθέτης

Θεόκτιστος και τον έστειλε στην σχολή της Μαγναύρας, όπου με την καθοδήγηση του Λέοντος του Μαθηματικού και του ιερού Φωτίου σπούδασε βασικά φιλοσοφία. Διέπρεψε

στις σπουδές του και αρχικά διορίστηκε χαρτοφύλακας (αρχιγραμματέας) του Πατριαρχείου και αργότερα καθηγητής της φιλοσοφίας στη σχολή της Μαγναύρας.

Ο Μιχαήλ ακολούθησε την σταδιοδρομία του πατέρα τους. Έγινε στρατιωτικός και ανέλαβε την διοίκηση της περιοχής των πηγών του Στρυμόνος, δηλαδή στα σημερινά σύνορα

Βουλγαρίας και Σερβίας, όπου και γνώρισε καλά τους Σλάβους. Παρά την επιτυχημένη σταδιοδρομία και των δύο αδελφών, βαθιά τους συγκλόνιζε ο ζήλος για την πνευματική

ζωή. Είχαν μοναστική κλίση, αλλά πίστευαν στη μαρτυρική διακονία της κλίσεώς τους αυτής, για να σωθούν και άλλες ψυχές.

Ο 9ος αιώνας μ.Χ., όταν και έλαμψαν οι Άγιοι, είναι μια μεγάλη εποχή του Βυζαντίου. Χαρακτηρίζεται από ακμή στην πολιτική και στρατιωτική δύναμη και από άνθηση στην

οικονομία, στα γράμματα, στις τέχνες. Η Εκκλησία της Ανατολής ανασυγκροτείται μετά την τρικυμία της εικονομαχίας. Το πρόβλημα της εικονομαχίας, αν μπορεί η φύση του Θεού,

η θεία και η ανθρώπινη, να παρασταθεί εικονικά, έχει επιλυθεί. Τα ρήγματα όμως από τις εκκλησιαστικές και πολιτικές συγκρούσεις μεταξύ Δύσεως και Ανατολής γίνονται

βαθύτερα. Τα εγκόσμια συμφέροντα, οι ανταγωνισμοί για την πνευματική και πολιτική εξουσία διασπούν την μέχρι τότε ενιαία Χριστιανική Οικουμένη σε δύο παράλληλους

κόσμους, το Βυζαντινό και το Φραγκικό. Οι διαφορές είναι ορατές στα μέσα του 9ου αιώνα μ.Χ., όταν ανέκυψε το θέμα του εκχριστιανισμού των Σλάβων της Δύσεως. Σε αυτήν

την αντιδικία μπλέκονται οι δύο Θεσσαλονικείς αδελφοί.

Αρχικά ο Κωνσταντίνος αναπτύσσει ιεραποστολικό έργο μεταξύ της Τουρκικής φυλής των Χαζάρων. Η μεγάλη όμως ευκαιρία δίνεται το καλοκαίρι του 862 μ.Χ., όταν φθάνει στην

Κωνσταντινούπολη πρεσβεία του ηγεμόνος των Μοραβών Ραστισλάβου, που το έθνος του κατοικούσε από τη Βοημία μέχρι τα Καρπάθια και το Δούναβη. Ο Ραστισλάβος ζητά

από τον αυτοκράτορα Μιχαήλ έναν Επίσκοπο και δάσκαλο, για να τους διδάξει στη

γλώσσα τους την αληθινή πίστη και να προσέλθουν και άλλοι στον Χριστό. Είχαν βαπτισθεί πολλοί, αλλά και οι βαπτισμένοι από τους Λατίνους ιεραποστόλους αγνοούσαν τον Χριστιανισμό, όσο και οι αβάπτιστοι, αφού οι Λατίνοι, συνεπείς στην παράδοσή τους, τους επέβαλαν την γνώση του Ευαγγελίου στα λατινικά και την λατρεία πάλι στα λατινικά, δηλαδή σε μία γλώσσα που αγνοούσαν.

Ο αυτοκράτορας Μιχαήλ προσκαλεί τον φιλόσοφο Κωνσταντίνο να αναλάβει αυτήν την αποστολή προς τους Μοραβούς. Το έργο το δέχεται ο Κωνσταντίνος υπό την προϋπόθεση της δημιουργίας γραφής στη γλώσσα των Μοραβών. Μετά από μελέτες φτιάχνει το λεγόμενο γλαγολιτικό (όχι το κυριλλικό) αλφάβητο και αρχίζει την μετάφραση

του Ευαγγελίου και της Βυζαντινής Λειτουργίας, καθώς και άλλων βιβλίων.

Την άνοιξη του 863 μ.Χ., ο Κωνσταντίνος παίρνει τον αδελφό του Μιχαήλ, που είχε γίνει μοναχός με το όνομα Μεθόδιος, και φθάνει στην αυλή του Ραστισλάβου. Η εργασία τους διαρκεί τρία χρόνια. Έκαναν σπουδαίες μεταφράσεις, εισήγαγαν την βυζαντινή παράδοση της Μεγάλης Εκκλησίας στη Μοραβία. Άνοιξαν τους πολιτιστικούς ορίζοντες του ευαγγελιζόμενου λαού. Έγιναν οι πραγματικοί φωτιστές του. Με αφετηρία την αρχή ότι κάθε λαός έχει το δικαίωμα να λατρεύει τον Θεό στη μητρική του γλώσσα, οι άγιοι αδελφοί συγκρότησαν γραπτή σλαβική γλώσσα, μετέφρασαν τα λειτουργικά βιβλία στη γλώσσα αυτή, καθιέρωσαν την σλαβική ως λειτουργική γλώσσα, έγραψαν και πρωτότυπα έργα και κατέστησαν διδάσκαλοι δεκάδων μαθητών για την επάνδρωση της τοπικής Εκκλησίας με διακόνους και πρεσβυτέρους, άριστους γνώστες της λειτουργικής παλαιοσλαβικής γλώσσας.

Η διείσδυση όμως αυτή ενόχλησε τους Φράγκους και τη Ρώμη που άρχισαν να υποσκάπτουν αδιάκοπα την ιεραποστολική εργασία τους.

Η θέση η δική τους, καθώς και των συνεργατών τους μοναχών, έγινε δύσκολη, όταν στην Πόλη την εξουσία κατέλαβε ο Βασίλειος ο Β΄, που ξαναέφερε στον θρόνο της

Κωνσταντινουπόλεως ως Πατριάρχη τον Ιγνάτιο και επανασύνδεσε το Βυζάντιο με την Εκκλησία της Ρώμης. Το 866 μ.Χ. και οι Βούλγαροι είχαν συνδεθεί με την Ρώμη. Έτσι η ιεραποστολή απομονώθηκε από τις ρίζες της και αναγκάστηκε να έλθει σε

συνδιαλλαγή με τους Λατίνους.

Στις αρχές του 868 μ.Χ., ο Κωνσταντίνος και ο Μεθόδιος φθάνουν στη Ρώμη κομίζοντας τα ιερά λείψανα του ιεραποστόλου Κλήμεντος, που είχε μαρτυρήσει στη χώρα των

Χαζάρων. Προσπαθούν να τακτοποιήσουν τις διαφορές τους με τους Λατίνους ιεραποστόλους ενώπιον του Πάπα Ανδριανού Β'. Η μόρφωση και η ευσέβεια των δύο αδελφών

κατέπληξε τους Ρωμαίους κληρικούς. Ο Πάπας αναγνώρισε το έργο τους πανηγυρικά, αλλά επεδίωξε να το αποσυνδέσει από την Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως και να το

προσεταιρισθεί. Ο Πάπας Ανδριανός παρέλαβε από τους ιεραποστόλους τα σλαβικά βιβλία, τα ευλόγησε, τα απέθεσε στο ναό της Αγίας Μαρίας, τον αποκαλούμενο Φάτνη και

τέλεσε με αυτά την Θεία Λειτουργία. Στο σημείο αυτό πρέπει να υπογραμμισθεί ότι ο Πάπας απέθεσε τα σλαβικά βιβλία στην Αγία Τράπεζα και τα πρόσφερε ως αφιέρωμα στο

Θεό. Έδωσε μάλιστα εντολή σε δύο Επισκόπους, τον Φορμόζο και τον Γκόντριχον, να προχωρήσουν στη χειροτονία των μαθητών του Αγίου Κυρίλλου και Μεθοδίου, των

μελλοντικών κληρικών των Σλάβων στη μητρική τους γλώσσα. Και μετά ταύτα δόθηκε η άδεια σε αυτούς, τους νεοχειροτόνητους κληρικούς, να τελέσουν τη θεία λειτουργία

σλαβιστί στους ναούς του Αγίου Πέτρου, της Αγίας Πετρωνίλλας και του Αγίου Ανδρέου.

Ο Πάπας καταδίκασε ακόμη τους πιστούς που αντιδρούσαν στην λειτουργική χρήση της σλαβικής γλώσσας και τους αποκάλεσε Πιλατιανούς και Τριγλωσσίτες. Μάλιστα υποχρέωσε έναν Επίσκοπο, που υπήρξε οπαδός του Τριγλωσσισμού, να χειροτονήσει τρεις ιερείς και δύο αναγνώστες από τους Σλάβους μαθητές των δύο Αγίων αδελφών.

Και το επιστέγασμα της λειτουργικής πανδαισίας σλαβιστί συνδέθηκε με τον Απόστολο των εθνών Παύλο. Οι Σλάβοι μαθητές κληρικοί λειτουργούσαν την νύχτα πάνω στον τάφο

του μεγάλου διδασκάλου των εθνικών, του Παύλου. Και μάλιστα είχαν ως συλλειτουργούς τους τον Επίσκοπο Αρσένιο, δηλαδή έναν από τους επτά επισκόπους συμβούλους του

Πάπα, και τον Αναστάσιο τον Βιβλιοθηκάριο. Η πράξη αυτή δεν ήταν τυχαία. Είχε συμβολικό χαρακτήρα. Συνέδεε και παραλλήλιζε το έργο των Αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου με

τους ιεραποστολικούς άθλους του Παύλου. Σημειωτέον ότι ο ναός του Αποστόλου Παύλου βρισκόταν έξω από τα τείχη της πόλεως. Και συνεπώς η μετάβαση και η τέλεση

Λειτουργίας σε αυτόν σλαβιστί και μάλιστα επάνω στον τάφο του Αποστόλου δεν αποτελούσε πράξη ρουτίνας, που απέβλεπε απλώς στην τέλεση ορισμένων λειτουργιών στη

σλαβική γλώσσα. Ήταν η πανηγυρική έγκριση της σλαβικής ως λειτουργικής γλώσσας από τον Απόστολο των εθνών και της ακροβυστίας.

Στο διάστημα της παραμονής τους στη Ρώμη, ο Κωνσταντίνος αρρωσταίνει βαριά. Προαισθάνεται το τέλος του και ζητά να πεθάνει ως μοναχός. Κείρεται μοναχός και ονομάζεται

Κύριλλος. Στις 4 Φεβρουαρίου του 869 μ.Χ. ο πύρινος ιεραπόστολος, που άναψε την φωτιά της πίστεως και του πολιτισμού στο σλαβικό κόσμο, κοιμήθηκε με ειρήνη. Ο Μεθόδιος

θέλει να μεταφέρει το σκήνωμά του στη Θεσσαλονίκη, αλλά ο Πάπας Ανδριανός δεν το επιτρέπει και τον θάβει στο ναό του Αγίου Κλήμεντος, όπου μέχρι και σήμερα δείχνεται ο

τάφος του.

Στη συνέχεια, ο Μεθόδιος χειροτονείται από τον Πάπα Αρχιεπίσκοπος Σιρμίου, για να εγκατασταθεί στην Παννονία. Η Ρώμη επιδέξια οικειοποιείται το ιεραποστολικό έργο της

Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως.

Η ζωή όμως του Μεθοδίου, ως Αρχιεπισκόπου, περιπλέκεται στους ανταγωνισμούς των Λατίνων και των Φράγκων Επισκόπων, στις δολοπλοκίες των ηγεμόνων και των

αρχόντων και γίνεται μαρτυρική. Τον φυλακίζουν δύομιση χρόνια σε μοναστήρι του Μέλανος Δρυμού και μόλις το 873 μ.Χ. ο Πάπας Ιωάννης Η΄ τον ελευθερώνει και τον

αποκαθιστά. Η λατρεία όμως στα σλαβονικά απαγορεύεται και μόνο το κήρυγμα επιτρέπεται. Το 885 μ.Χ., στη Μοραβία, ο Μεθόδιος παραδίδει το πνεύμα του μέσα σε ένα κλίμα

αντιδράσεων και ραδιουργιών. Είχε όμως προετοιμάσει διακόσιους νέους ιεραποστόλους. Αυτοί ξεχύθηκαν στην Ανατολική Ευρώπη, διέδωσαν και στερέωσαν την Ορθοδοξία στα σλαβικά Έθνη. Ήταν τέτοια δε η δύναμη και το ριζωμα του έργου τους, ώστε ούτε η λαίλαπα της Ουνίας κατόρθωσε να εξανεμίσει το θεολογικό και πολιτισμικό έργο των δύο

Ισαποστόλων αδελφών, του Κυρίλλου και του Μεθοδίου.

Κατά την εξόδιο ακολουθία του Αγίου Μεθοδίου αναρίθμητος λαός, αφού συγκεντρώθηκε, τον συνόδευσε με λαμπάδες και θρήνησε τον αγαθό διδάσκαλο και ποιμένα. Άνδρες

και γυναίκες, μικροί και μεγάλοι, πλούσιοι και φτωχοί, ελεύθεροι και δούλοι, χήρες και ορφανά, ξένοι και ντόπιοι, ασθενείς και υγιείς, όλοι τον συνόδευσαν, γιατί έδινε τα πάντα σε όλους, για να τους κερδίσει.

Η ιεραποστολική πορεία τους, παρά τα τόσα θρησκευτικά και πολιτιστικά επιτεύγματά της για ολόκληρο το Βορρά, δεν μας είναι γνωστή από τους Βυζαντινούς. Αν και

εργάσθηκαν όσο λίγοι για την δόξα της Ορθοδοξίας, άργησαν οι Ελληνόφωνες

Ορθόδοξες Εκκλησίες να τους περιλάβουν στον κατάλογο των εκλεκτών του Θεού Αγίων. Τη ζωή και τη δράση τους τη μαθαίνουμε από σλαβικές και λατινικές πηγές και από δύο παλαιοσλαβονικές βιογραφίες.

Οι δύο Άγιοι ανεδείχθησαν άξιοι μιμητές του Αποστόλου Παύλου σε πολλούς τομείς του βίου και της δράσεώς τους. Καταρχάς εντάσσονται μέσα στο σχέδιο της Θείας Οικονομίας. Και μετά την έλευση του Κυρίου μας Ιησού Χριστού στη γη η Θεία Οικονομία εκφράζεται κατά τον καλύτερο τρόπο με τη φράση του Αποστόλου Παύλου «ος πάντας ανθρώπους θέλει σωθήναι και εις επίγνωσιν αληθείας ελθείν», την οποία επαναλαμβάνει ο βιογράφος του Αγίου Μεθοδίου, τον οποίο ο Θεός ανέστησε ως διδάσκαλο στους καιρούς του χάριν του Σλαβικού γένους, για το οποίο ποτέ κανείς ποτέ δεν είχε ενδιαφερθεί.

Ο Άγιος Μεθόδιος μιμήθηκε τον Απόστολο Παύλο στην περιφρόνηση των κινδύνων, ιδίως στα ταξίδια και τις περιπλανήσεις του. Γι' αυτό και ο βιογράφος του σημειώνει ότι σε όλα τα ταξίδια του ο Μεθόδιος περιέπεσε σε πολλούς κινδύνους, που προκλήθηκαν από τον κακό εχθρό (το διάβολο). Κινδύνευσε στις ερήμους από τους ληστές, στη θάλασσα από τρικυμίες, στα ποτάμια από θανάσιμους κινδύνους και έτσι εκπληρώθηκε σε αυτόν ο λόγος του Αποστόλου: «Κινδύνοις ληστών, κινδύνοις εν θαλάσση, κινδύνοις ποταμών, κινδύνοις εν ψευδαδέλφοις, εν κόπω και μόχθω, εν αγρυπνίαις πολλάκις, εν λιμώ και δίψει» και σε όλα τα παθήματα, τα μνημονευόμενα από τον Απόστολο. Και οφείλουμε να υπογραμμίσουμε ότι στο σχόλιο αυτό δεν υπάρχει κάτι το υπερβολικό, αν αναλογισθούμε τα ταξίδια του στην Κριμαία, τη Χαζαρία και τη χώρα των Φούλλων, τη ματάβασή του στη Μοραβία, το ταξίδι στη Ρώμη μέσω Παννονίας και Βενετίας, την επιστροφή στην Παννονία και τη Μοραβία, τη σύλληψή του από τους Φράγκους, τη δίκη και καταδίκη του, τη φυλάκισή του επί δυόμισι έτη, την απελευθέρωσή του, τις συκοφαντίες σε βάρος του, τη μετάβασή του στη Ρώμη και την Κωνσταντινούπολη.

Ἀπολυτίκιον. Ἦχος πλ. α΄. Τὸν συνάναρχον Λόγον

Ἀποστόλων τὸν ζῆλον ἐπιδειξάμενοι, ἐπὶ τὰς χώρας τῶν Σλάβων Εὐαγγελίου τὸ
φῶς, διηυγάσατε λαμπρῶς θεῖω κηρύγματι, Θεσσαλονίκης οἱ βλαστοί,
καὶ ἀστέρες φαεινοί, Μεθόδιε σὺν Κυρίλλῳ, αὐτάδελφοι θεηγόροι, Ἐκκλησιῶν ἡ
σεμνοπρέπεια.

Κοντάκιον Ἦχος πλ. δ΄. Τῇ ὑπερμάχῳ

Τῶν Ἀποστόλων εἰσδεξάμενοι τὴν ἔλλαμψιν, τῶν Σλάβων ὤφθητε φωστῆρες καὶ διδάσκαλοι, τὸν τῆς χάριτος κηρύξαντες πάσι λόγον. Ἀλλὰ ὦ Κύριλλε παμμάκαρ καὶ Μεθόδιε πάσης βλάβης ἐκλυτρώσασθε καὶ θλίψεως τοὺς κραυγάζοντας, χαίροις ζεῦγος μακάριον.

Κοντάκιον. Ἦχος δ΄. Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ Σταυρῷ

Ἐξ εὐκλεοῦς ἀναβλαστήσαντες ρίζης, καὶ ἐν ἀπάσῃ παιδευθέντες σοφία, Θεσσαλονίκης φοίνικες οἱ πάγκαρποι, ὁ θεόφρων Κύριλλος, καὶ Μεθόδιος ἅμα, ὤφθησαν ὁμότροποι, τῶν σοφῶν Ἀποστόλων, καὶ τὰς τῶν Σλάβων χώρας ἀληθῶς, θεογνωσίας φωτὶ κατεφώτισαν.

Μεγαλυνάριον

Χαίροις αὐταδέλφων ἡ ξυνωρίς, Κύριλλε τρισμάκαρ, καὶ Μεθόδιε ἱερέ, τῆς Θεσσαλονίκης, βλαστοὶ οἱ θεοφόροι, καὶ φωτισταὶ τῶν Σλάβων οἱ ἐνθεώτατοι.

Πηγή: xristianos.gr